

▶ VE DE LA PÀGINA 1

Ramon Pelegero en aquell moment havia entrat en contacte de manera tímida amb el que s'anunciaria com la renovació del valencianisme polític i cultural. Però allí estava el xicot de Xàtiva, en el centre del que estava passant a la facultat de Lletres. Sembla que fou Miquel Tarradell, catedràtic d'arqueologia el primer a adonar-se'n que el Pele tenia alguna cosa a dir, i no en el camp de l'arqueologia, precisament. En realitat, el seu interès es decantava més per la història contemporània, i va estar treballant, de fet, amb Joan Reglà en una tesina sobre moviments socials al segle XIX. Per al fill d'un ebenista d'esquerres del carrer Blanc de Xàtiva semblava una elecció coherent. I és que coherència no li n'ha faltat mai a Raimon. Ell, però, va restar sempre una mica al marge d'aquell grup de joves (els del MOSCA, primera agrupació política dels joves nacionalistes). La seua posició personal i política, afí, era més netament d'esquerres, o més independent ves a saber.

La primera actuació a Casa Pedro

«Raimon» va nàixer arran de la primera actuació «pública», el 1962 a Casa Pedro. Sembla que fou Eliseu Climent qui va pensar-se aquell nom un pèl medievalitzant però elegant. Encara més important, l'octubre d'aquest mateix anys es produïa una trobada, la primera, de Raimon amb cantants del Principat, amb Els setze jutges. Era a Castelló, i el contrast entre uns i altres (no es pot negar que Raimon no era, posem per cas, Josep Maria Espinàs) degué de ser interessant. A la fi, l'amfitrió de l'acte (l'insubstituïble i gran subterrani castellonenc Ferran Sanchis Cardona) va conduir, improvisant, els participants a «un cau fosc i tronat, amb taules de pedra i les parets poblades de calendaris d'un pompiet espantós», segons que contava divertidíssim Joan Fuster, present en aquella taverna «esplèndida» de la capital de la Plana. «De tant en tant hi entrava alguna veïna a comprar gasosa o el litre de vi familiar». Era l'any 1962, l'any que Joan Fuster havia publicat el *Nosaltres els valencians*.

A l'any següent, iniciats els contactes amb Catalunya on Raimon pujà a cantar, aparegué enregistrada per primera vegada *Al vent*. El cantant tenia encara poques peces seues (*Som, La pedra*, i un grapat curt més). Però l'impacte fou real i sobtat, malgrat tot. En breu es van vendre més d'onze mil còpies, sembla. La Nova Cançó havia trobat un fenomen «de masses». Si mirem, ara, les fotografies d'Oriol Maspons que van acompanyar les primeres passes i el llançament de Raimon, ens trobem la imatge d'un xicot molt jove en poses lleument de *rocker*, afectades i «modernes» alhora, de rebel tímida. L'estilització ascètica posterior estava encara per vindre. Qui era doncs, Raimon?

Seria l'any 1964 quan va aparèixer la primera biografia de Raimon, una data evidentment precoç per a un cantant que el que tenia com a propi no era una llarga tra-

Raimon, vist per Andreu Alfaro. UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

L'octubre del 62 es produïa la primera trobada de Raimon amb Els Setze Jutges: el mateix any que Fuster havia publicat «Nosaltres, els valencians»

jectòria sinó l'impacte del crit, la novetat. Encara més sorprenent és que l'autor d'aquell llibret era Joan Fuster, el més insòlit que mai va escriure l'autor de Sueca. I això és tot un signe. Fuster, li va dedicar un treball desmitificador tant, no cal enganyar-se, com mitificador. Per a ell, Raimon era «poble», era Xàtiva, era País Valencià, era la llengua. Gairebé, l'«esperit» del poble... El fenomen Raimon estava llançat, al País Valencià i a Catalunya. Ell s'havia fet, i entre tots l'havien fet. L'historiador es frustrava definitivament... Impressionant Raimon, que canta a l'Olympia de París el 1966.

Però què és el que canta Raimon? Mai no ha estat fàcil situar-lo, ni establir els seus referents musicals. L'any 1967 quan l'entrevista

Baltasar Porcel (a una d'aquestes entrevistes una mica inversemblants que en feia el mallorquí aleshores, cal dir), Raimon en parla del que li agrada escoltar: Brassens, Ferré, Brel. I la música negra, Ray Charles, Billie Holiday o Mahalia Jackson, diu. El concert, doncs, és total. Això sí, una absència destacable: no apareix Bob Dylan. I la cosa no deixa de tindre el seu interès ja que, instal·lats com a paradigmes de la cançó protesta i com a cantautors, els paral·lelismes semblen inevitables. Naturalment els separa tot un món. Per a Dylan el *folk* és un terreny fèrtil que li està vedat a Raimon. Fins i tot si, com passarà a mitjans del seixanta, Dylan s'electrifica, no és veritat que abandone l'essència íntima del *folk*. Però Raimon no disposa d'un territori semblant. Ell s'ha d'inventar entre referències diverses per a fer-ne una altra mena de síntesi pròpia. Raimon udola, com un cantant negre, com un Brassens ferit.

Raimon va aparèixer en un món en què els joves anaven a ser protagonistes, en què

Joan Miró

Col·laboració entre diverses arts

▶ Dibuix de Miró per a Raimon. Una obra de Joan Miró il·lustrà la coberta del disc *Cançons de la roda del temps*, amb poemes d'Espriu.

Antoni Tàpies

«Diguem no», símbol contra la dictadura

▶ «Raimon creava la primera cançó d'«oposició» i de contingut cívic o ideològic en l'Espanya franquista», escriu Carles Gámez al seu llibre.

naixia una mena de rebel·lió urgent i sovint imprecisa, existencial primer però que culminaria l'any 1968. Ell sonava inequívocament jove, diferent, modern. Els qui l'escoltaren per primera vegada, quan n'han deixat testimoni, en parlen de commoció i sorpresa. Ara, ja no podem escoltar així, ni a ell ni a Dylan. Però era així com era Raimon quan va ser publicat *Al vent*.

La resta és una altra història universalment coneguda: Raimon va esdevindre el cantant polític més important de l'anti-franquisme. Així era Raimon, diuen, i ací acaba Raimon. Si la commemoració dels cinquanta anys d'*Al vent* ha de servir per a la nostàlgia, més valdria no fer-la. N'hi haurà prou amb esmentar una sola cançó per a acabar amb la nostàlgia: la cançó d'amor més bella mai escrita en català, *Com un puny*. Perquè, és clar, Raimon no sap cantar, és un cantant polític, pur passat, que només canta les cançons de sempre. La lletania és vella i avorrida. Ni cas. Moltes gràcies, Raimon.

La confrontació de dues ètnies a l'antic Egipte

A més d'una història èpica coral, Maguib Nahfuz hi ofereix un mostrari de les afliccions del cor humà

PER LLUÍS ALPERA

■ En la història antiga d'Egipte, l'Imperi Nou fou la gran era d'aquell país que va començar amb l'expulsió dels hiksies, cap a l'any 1567 a. de Crist. Des d'aquest any fins a 1085 aC van regnar les dinasties XVIII, XIX i XX i Egipte va

tenir un gran poder imperial, exercint una política d'expansió polític sobre Palestina i Síria i l'explotació de Núbia. Gràcies a les victòries guerreres i a l'expansió, el país va assolir l'apogeu de les seues conquestes culturals, econòmiques i polítiques.

La novel·la del poeta, novel·lista i articulista Naguib Mahfuz (El Cairo 1911-2006) i Nobel de Literatura (1988) se centra tot just en aquella època, en la confrontació bèl·lica del poble egipci amb el poble invasor, els hiksies, procedent de l'Àsia occidental i infiltrat al nord-est del delta del Nil. Aquesta comunitat, amb ètnia i religió diferents dels egipcis, havien obtingut el control de molts grups de població

Novel·la

NAGUIB MAHFUZ

La batalla de Tebes

▶ Traducció de Josep Franco i Isaïes Minetto BROMERA, ALZIRA, 2008

★★★★

gràcies al seu esperit guerrer i autoritari, imposant la XV dinastia en Egipte durant més d'un segle.

La gran dialèctica de l'antagonisme egipci/hiksies desenvolupada per Mahfuz al llarg de la novel·la es reflecteix sovint en la dicotomia ètnica egipci, bruns i musculosos/hiksies, blancs de barba llarga que cerquen tan sols el domini i l'opressió. L'escriptor egipci mostra aquí i enllà el seu esperit nacionalista amb què se solidaritza amb els seus avantpassats.

El fil narratiu de Mahfuz mitjançant una es-

tilística amena i ben interessant, va més enllà dels valors èpics i cívics, de reconquesta nacional, i subratlla també la reflexió dels valors morals que un poble oprimat manté per damunt les circumstàncies adverses i en la recuperació de la seua dignitat tan

aviat la fortuna li es favorable.

D'altra banda, Mahfuz, autor d'històries apassionants, poblades de personatges familiars i de sentiments universals, ens ofereix dins *La batalla de Tebes* un mostrari de les afliccions del cor humà, no sols davant les morts dels sers volguts, sinó també dins els impulsos amorosos mig controlats dins aquesta gran èpica coral. Una excel·lent novel·la descrita amb una insòlita senzillesa narrativa.